

HANDELNS FORSKNING SINSTITUT

TO BID OR NOT TO BID? INTERNATIONELL KARTLÄGGNING AV TVINGANDE PLATSSAMVERKAN

UNDERLAGSRAPPORT TILL UTREDNINGEN OM ÅTGÄRDER FÖR
STÄRKT TRYGGHET I DEN BYGGDA MILJÖN (LI 2023:05)

NIKLAS ELERT

OANA MIHAESCU

HFI FORSKNINGSRAPPORT 2024:01

Sammanfattning

Denna rapport har skrivits på uppdrag av Utredningen om åtgärder för stärkt trygghet i den byggda miljön (LI 2023:05). I rapporten kartlägger vi tvingande lagstiftning kring Business Improvement Districts (BID) i relevanta och med Sverige jämförbara länder i Europa, närmare bestämt Storbritannien, Irland, Tyskland, Holland samt Spanien. Fokus ligger på tre huvudsakliga frågor:

1. I vilken utsträckning och för vilka aktörer är platssamverkan frivillig respektive tvingande? Vi finner att tvånget praktiskt taget alltid tar formen av en skatt eller avgift som åläggs antingen fastighetsägare, näringsidkare eller båda. Medan det vanligaste i den amerikanska modellen är att fastighetsägare betalar är europeiska näringsidkare ofta med och betalar, eller till och med är de enda som betalar.

2. Hur inträder en obligatorisk samverkan (dvs. är det någon annan som initierar det eller sker det per automatik)? Vi konstaterar att upprättandet av en europeisk BID brukar utgöra en tvåstegsprocess. I det första steget kan vissa aktörer initiera en omröstning om huruvida ett specifikt BID-förslag ska införas. Därefter hålls en omröstning, men trösklarna som måste nås för att godkänna BIDen varierar mellan olika länder.

3. Vad innebär ett eventuellt tvång för de ingående aktörerna, hur finansieras obligatorisk samverkan, och hur säkerställer man i så fall att reglerna efterlevs? Vi finner att tvånget i första hand helt enkelt innebär att relevanta privata aktörer måste betala en extra avgift eller skatt, vilken utgör BIDens huvudsakliga finansieringskälla. Vanligen garanterar det offentliga att avgifterna betalas och reglerna efterlevs. Efter en viss period brukar en BID behöva förnyas genom en ny omröstning.

INNEHÅLL

Sammanfattning	2
Inledning	4
Teori	7
<i>Tvång kontra frivillighet: för- och nackdelar</i>	7
<i>Policy-överföring och variation</i>	8
Fråga 1. Frivillighet eller tvång?	8
<i>I vilken utsträckning och för vilka aktörer är platsamverkan frivillig respektive tvingande?</i>	8
<i>Storbritannien</i>	10
<i>Irland</i>	10
<i>Tyskland</i>	11
<i>Holland</i>	11
<i>Spanien</i>	11
<i>Sammanfattning</i>	11
Fråga 2. Hur kommer samverkan till stånd?	12
<i>Hur inträder en eventuell obligatorisk samverkan (dvs. är det någon som kan initiera det eller sker det per automatik)?</i>	12
<i>Storbritannien</i>	12
<i>Irland</i>	13
<i>Tyskland</i>	13
<i>Holland</i>	14
<i>Spanien</i>	14
<i>Sammanfattning</i>	15
Fråga 3. Vad innebär tvånget?	15
<i>Vad innebär ett tvång för de ingående aktörerna, hur finansieras en obligatorisk samverkan, och hur säkerställer man att reglerna efterlevs?</i>	15
<i>Storbritannien</i>	16
<i>Irland</i>	17
<i>Tyskland</i>	17
<i>Holland</i>	17
<i>Spanien</i>	18
<i>Sammanfattning</i>	18
Avslutande diskussion	18
Referenser	22
Appendix	27

Inledning

I Sverige och internationellt finns olika modeller för samverkan mellan offentliga och privata aktörer som syftar till att stärka platsers och områdets attraktivitet, öka tryggheten och stärka det lokala näringslivet. I Sverige används ofta uttrycket platssamverkan för att beskriva den sortens arbete. Grundtanken med platssamverkan är att samordna olika aktörers resurser för att vidta åtgärder och tillhandahålla service inom ett geografiskt avgränsat område.

Hur den lagstiftning bör se ut som kan möjliggöra den här sortens samarbeten är långt ifrån självklart, ifall det ens behövs någon specifik sådan lagstiftning. Ett relevant exempel på problematiken finner vi i en form av platssamverkan som blivit vanlig internationellt (och ibland likställs med uttrycket platssamverkan, exempelvis i Kommittédirektivet till den här utredningen): *Business Improvement Districts*, BIDs.

BIDs har sitt ursprung i Kanada och USA på 1970-talet, och har sedan dess spritts till ett antal andra länder. En betydande forskningslitteratur har växt fram kring fenomenet (tre färskta översikter görs av Guimarães 2022, Silva m.fl. 2022 och Kudla 2022), och likaså en uppsjö av policyrapporter.

Men medan det i Sverige redan finns arbeten kring platssamverkan som kallar sig för BID och som i allra högsta grad är inspirerade av den internationella BID-modellen, skulle de flesta säga att dessa svenska samarbeten inte är att betrakta som ”riktiga” BID-program. Detta eftersom en förutsättning för BIDs, enligt forskare och praktiker, är just lagstiftning som möjliggör ett mått av tvång för aktörerna som ska ingå i samarbetet (Kusevski m.fl. 2023).

Som det uttrycks i en ny forskningsöversikt över litteraturen kring samverkan är den centrala skillnaden mellan BIDs och andra stadsutvecklingsprojekt (t.ex. så kallade *town center management schemes*) att BID-initiativen (Guimarães 2022, s. 2)

implicerar förekomsten av en obligatorisk avgift för entreprenörer och/eller fastighetsägare i ett avgränsat område, vilket tillåter dem att utföra en uppsättning aktiviteter, med målet att återuppliva det.

För svensk del är det med andra ord viktigt att göra en distinktion mellan BIDs och BID-liknande program, där skillnaden ligger i att de senare saknar en lagstiftad mekanism för självbeskattning (Hoyt 2003; Kusevski m.fl. 2023). En anledning till att vi ännu inte sett sådan lagstiftning i Sverige är sannolikt för att den vore komplicerad att införa: enligt en tidigare svensk utvärdering finns ”uppskattningsvis ett femtontal olika lagar som kan

aktualiseras vid olika typer av offentlig-privata samarbeten och samfälligheter” i Sverige (Edlund & Westin 2009, s.20).

BIDs kan beskrivas som ”en i grunden skattebaserad approach för att möjliggöra lokal utveckling och regenerering”, där det verkligt innovativa är att de finansiella musklerna kommer från införandet av en självpåtagen lokal skatt eller avgift, ofta kallad *BID levy* (Peel & Loyd 2005, s. 90). Frivilliga BID-program, ett uttryck som ibland används i exempelvis en svensk och dansk kontext, är följaktligen något av en självmotsägelse (Valli m.fl. 2024). Eller snarare, frivilliga BID-program är en del av en långsiktig legitimeringsfas som BID-modellens förespråkare inte sällan hoppas ska bana väg för BID-lagstiftning som möjliggör ”riktiga” BIDs (Richner & Olesen 2019).

Målet med den här rapporten är att undersöka i vilken mån platssamverkan mellan det offentliga och fastighetsägare, kommersiella hyresgäster och/eller andra privata aktörer, är obligatorisk i andra länder. Med andra ord kommer huvudfokus att ligga på just BID-program, då det som utmärker sådana program internationellt är det faktum att de är tvingande.¹

Arbetet tar formen av en kartläggande studie av den vetenskapliga och policyrelaterade litteraturen kring BIDs och liknande program för platssamverkan med fokus på lagstiftning som finns kring BID-samverkan i relevanta och jämförbara länder i Europa. Mer specifikt kommer vi att rikta in oss på Storbritannien, Tyskland, Holland, Irland samt Spanien, vilka valts ut eftersom dessa är de europeiska länder som redan har existerande (nationell eller regional) BID-lagstiftning.² Då BID-modellen i huvudsak utvecklats och mognat i USA kommer vi även att redogöra för situationen där då det är en belysande jämförelsepunkt som hjälper oss att bättre förstå de europeiska fallen.

Rapporten sammanställer och analyser befintlig kunskap om BID-samverkan i dessa länder, särskilt hur lagstiftningen ser ut, med fokus på följande tre frågor:

- i) I vilken utsträckning och för vilka aktörer är platssamverkan frivillig respektive tvingande?
- ii) Hur inträder en eventuell obligatorisk samverkan (dvs. är det någon som initierar det eller om det sker per automatik)?

¹ Med detta sagt kan sådana tvingande BID-projekt ha andra benämningar. I en översikt av BID-litteraturen använder Silva m.fl. (2022) inte mindre än 66 olika engelska söktermer för att hitta relevanta artiklar (se deras Tabell 1).

² Förvisso har även Albanien BID-lagstiftning sedan 2020 (Repaj 2021). Vi har valt att inte inkludera landet i översikten då vi inte anser det vara tillräckligt jämförbart med Sverige.

- iii) Vad innebär ett eventuellt tvång för de ingående aktörerna, hur finansieras en eventuell obligatorisk samverkan, och hur säkerställer man i så fall att reglerna efterlevs?

För att sammanfatta slutsatserna kan vi konstatera att ett tvingande platssamverkansprogram för det mesta går under namnet BID (eller skulle kunna klassas som en BID även om det inte kallas för det) och att BID-lagstiftning enligt forskningen har följande generella beståndsdelar (Hoyt & Gopal-Agge 2007):

- En BID måste upprättas i ett specifikt väldefinierat geografiskt område.
- BIden innebär att offentliga och privata aktörer (till exempel kommuner, näringsidkare och fastighetsägare) initierar ett partnerskap för att komma till rätta med något slags problem i området.
- Huruvida det blir något samarbete avgörs genom en omröstning bland relevanta privata aktörer som är verksamma i BID-området.
- Basen för finansieringen av de tjänster och åtgärder som genomförs är en avgift (eller skatt) som betalas av alla relevanta privata aktörer som är verksamma inom BID-området. Avgiften kanaliseras till BIden som ofta tar formen av en *non-profit*-organisation. Den behöver inte samlas in av kommunen, men det offentliga ser till att tvånget efterlevs om någon inte betalar.
- De som behöver betala avgiften är antingen fastighetsägare eller kommersiella hyresgäster, eller båda. I gengäld får dessa aktörer inflytande över BID-programmet, till exempel i form av representation i eller inflytande över vilka som får ingå i BIdens styrelse, där även offentliga företrädare finns med.

Resten av den här rapporten är strukturerad som följer. I nästa sektion presenterar vi kortfattat ett teoretiskt ramverk kring BIDs. Därefter besvarar vi de tre frågorna för de relevanta länderna, alltså i vilken utsträckning och för vilka aktörer som platssamverkan är frivillig respektive tvingande (Fråga 1), hur en eventuell obligatorisk samverkan inträder (Fråga 2), samt vad ett tvång innebär (Fråga 3). Till sist följer en avslutande diskussion där vi sammanfattar rapportens lärdomar och belyser några problem/kunskapsluckor kring BIDs som förhoppningsvis kan åtgärdas i framtiden.

Teori

I den här sektion diskuterar vi relevanta teorier kring BIDs och platssamverkan, med fokus på för- och nackdelar med tvång kontra frivillighet i platssamverkan och andra samarbetsprogram. Vi diskuterar även policy-överföring mellan länder, vilket BID-lagstiftning är ett utmärkt exempel på, och hur den sortens fenomen alltid påverkas av den institutionella kontexten i mottagarlandet. Det innebär att det finns anledning att förvänta sig variation i lagstiftning mellan länder, inte minst när det kommer till hur tvånget är utformat.

Tvång kontra frivillighet: för- och nackdelar

I litteraturen framhålls ibland att frivilliga program för platssamverkan av den typ som för närvarande finns i Sverige är sårbara för så kallade free-riders. Aktörer kan välja att avstå från att vara med, vissa om att de ändå får del av fördelarna; följden kan bli att det inte investeras tillräckligt i det frivilliga programmet vars potential därmed inte realiseras fullt ut. Ett annat potentiellt problem är att en stor andel av resurserna i frivilliga program måste ägnas åt att hitta nya sponsorer och skaffa fortsatt finansiering (Ward 2006).

Å andra sidan menar bland andra Nobelpristagaren i ekonomi Elinor Ostrom (Ostrom m.fl. 1994) att frivilliga samarbeten ofta kan vara mer effektiva än tvingande åtgärder, snarare än mindre. När lagstiftning är tvingande finns risk att deltagarnas fokus ligger på att undvika straff (som till exempel böter), och tvånget kan även leda till bitterhet, alienering och en känsla av bristande legitimitet. Det fria valet att vara med torde däremot grundas i en inre motivation som i sin tur ökar benägenheten att bidra. Det finns därför en risk att tvingande lagstiftning kan leda till att frivilliga samarbeten med stor potential trängs ut, och att de program som tar deras plats blir mindre effektiva.

En BID kan sägas överbrygga motsättningen mellan de två synsätten: alla relevanta aktörer får ju i ett inledande skede rösta om huruvida BID-programmet ska genomföras, vilket borde kunna leda till ökad legitimitet. Och även om BIDen är tvingande ger den samtidigt aktörerna rättigheter att vara med och påverka: enligt ett synsätt innebär BIDs att vissa rättigheter för att utveckla ett område överförs från den lokala regeringen till avgiftsbetalare (De Magalhaes 2012).³ Huruvida tvingande BIDs levererar

³ Frågan sätter samtidigt ett finger på vad som betraktas som ett problematiskt demokratiskt underskott med BIDs, nämligen att vissa grupper av människor – de som inte driver affärsverksamhet – exkluderas från möjligheten att bestämma om sitt områdes framtid (Michel & Stein 2015; Kusevski m.fl. 2023).

bättre resultat än BID-liknande mekanismer och andra frivilliga program för platssamverkan är dock en långt ifrån utredd fråga i litteraturen (Mihaescu m.fl. 2024).

Policy-överföring och variation

Internationell policy-överföring är ett viktigt tema i forskningen kring BIDs, där BID-program betraktas som ett flexibelt och föränderligt koncept när det färdas över gränser. Att relativt få länder infört BID-lagstiftning än så länge är dock talande, och för oss till det fenomen som man i utvärderingssammanhang brukar kalla för självselektion. Länder och delstater väljer inte slumpmässigt vilken BID-lagstiftning de ska ha – exempelvis kring processen för att initiera en BID eller hur mycket som aktörerna måste bidra med. Tvärtom är dessa val en följd av lokal dynamik och detta samhälles (eller kanske särskilt vissa nyckelgruppers) acceptans för BID (BOC 2022). Den acceptansen kan i sin tur kan handla om vad som händer när ett samhälles grundläggande kulturella normer möter en legitimeringskampanj för BID.

Studier från bland andra Tyskland (t.ex. Stein m.fl. 2017) och Nederländerna (Melik & van der Krabben 2016) beskriver ett motstånd mot BID i dessa länder. Det är kanske inga problem att överföra konceptet från en amerikansk delstat till en annan, men kan vara desto svårare med en flytt till ett land med ett annorlunda kulturellt och ekonomiskt arv (Michel & Stein 2015). Samhällen som är mer skeptiska till BIDs kommer för det första att ha lägre sannolikhet att införa BIDs. För det andra kommer mer BID-skeptiska samhällen, om de ändå inför sådan lagstiftning, sannolikt att skriva in större begränsningar i den lagstiftningen. Exempelvis kan kraven på hur många aktörer som måste stödja en BID för att den ska kunna realiseras vara högre, och BIDens förändringsmandat lägre.

Fråga 1. Frivillighet eller tvång?

I vilken utsträckning och för vilka aktörer är platssamverkan frivillig respektive tvingande?

BID tog sin början i Toronto på 1970-talet⁴ och det är i Kanada och USA som modellen utvecklats och mognat. Som vi redan nämnt är BIDs i den internationella litteraturen per definition tvingande och även om de ökat i

⁴ I Toronto i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet påverkade två shoppingcentrum i stadens utkanter, samt expansionen av tunnelbanan, vitaliteten hos vissa centrala delar av staden. För att motverka den negativa utvecklingen föreslog några affärsmän att man skulle skapa vad som blev känt som Bloor West Village Business Improvement Area, världens första BID (Charenko 2015).

antal över tid är det fortfarande relativt få länder som har infört BID-lagstiftning (se Tabell 1 i Appendix).

Frivilliga platssamverkansmodeller har använts i många länder sedan den andra halvan av 1900-talet. Till exempel har så kallade *town center management partnerships* funnits i Storbritannien sedan 1980-talet. I andra länder såsom Sverige och Danmark finns ingen tvingade lagstiftning kring platssamverkan, utan i stället har olika aktörer initierat frivilliga BIDs. Forskare har uppmärksammat att frivilliga BIDs kan utgöra delar av en legitimeringsfas som är en viktig faktor för huruvida BID-lagstiftning så småningom implementeras i ett land eller en region (Richner & Olesen 2019). Frivilliga BIDs finns även i Serbien, där de introducerades år 2002 tillsammans med den amerikanska biståndsmyndigheten USAID (Radosavljevic m.fl. 2015). I andra europeiska länder pågår en debatt kring huruvida BID-lagstiftning vore ett rimligt nästa steg i dessa länders strävan mot bättre platssamverkan (se t.ex. Villarejo & Pardo 2018; Guimarães 2018).

Utöver Kanada och USA finns det numera nationell eller regional BID-lagstiftning (dvs. lagstiftning för tvingande platssamverkan) i bland annat Chile, Japan, Nya Zeeland, Sydafrika, och några länder i Europa: Storbritannien (England, Skottland, Wales och Nordirland), Irland, Tyskland, Holland, Spanien och Albanien. Här ska det understrykas att flera länder har lokala variationer i hur lagstiftningen ser ut, inte minst i USA: också inom en enskild amerikansk delstat kan det finnas stor variation i fråga om vilka modeller BIDs använder sig av (Ward 2006), även om det går att se en del generella mönster (US Ministry of Transportation 2020).

Variationen i lagstiftning inom länderna i Europa tycks dock vara mindre. Eftersom syftet med rapporten är att i första hand förstå hur BIDs fungerar i länder i Europa som är jämförbara med Sverige kommer vi att fokusera på Storbritannien (med sina olika riksdelar), Irland, Tyskland, Holland och Spanien. USA kommer dock också att utgöra en jämförelsepunkt när det är relevant, eftersom det är där BID-modellen i huvudsak utvecklats och mognat.

Till de huvudsakliga frågor som amerikanska BIDs ägnar sig åt hör rengöring, gatubildens utformning, trygghet, marknadsföring, forskning, kapitalinvesteringar och policypåverkan (BOC 2022). När det gäller frågan om hur obligatoriet skiljer sig åt tar tvånget i den amerikanska modellen (ifall en BID nu införs, vilket vi återkommer till) generellt sett formen av en avgift som alla fastighetsägare i BID-området är tvungna att betala. Denna avgift är inte nödvändigtvis ett tillägg till någon existerande skattesats. I de europeiska länderna kan det se annorlunda ut, men det obligatoriet tar praktiskt taget alltid formen av en avgift eller en skatt som åläggs vissa

aktörer, antingen fastighetsägare, andra näringsidkare eller båda grupperna.⁵

Storbritannien

I Storbritannien infördes BID-lagstiftning i England och Wales 2003, och något senare i riksdelarna Skottland (2006) och Nordirland (2013 och 2014). Det uppskattas finnas över 300 BIDs totalt (Institute of Place Management 2021). De ägnar sig i huvudsak åt frågor kring rengöring, gatubilden, trygghet, marknadsföring, forskning, ledarskap, platsutformning och begränsade kapitalinvesteringar. De sysslar dock inte lika mycket med policypåverkan som BIDs i USA (BOC 2022).

Det finns vissa variationer i lagstiftningen mellan de olika riksdelarna. I Englands och Wales BID-modell tar avgiften generellt sett formen av ett tillägg till en specifik skatt, deras *non-domestic property rate* (som även kallas *business rates*). Det är alltså en skatt på den som har en verksamhet i en kommersiell fastighet, och inte en skatt på ägandet av den fastigheten (Grail m.fl. 2020). I vare sig England, Wales eller Nordirland är fastighetsägare generellt sett inte med och betalar, och de har heller inte någon roll i uppförandet och styrandet av deras BIDs, trots att de uppenbarligen borde ha ett intresse av hur de fungerar (De Magalhaes 2012; Grail m.fl. 2020). Undantaget är London, där det finns BIDs för fastighetsägare (BOC 2022). I Skottland kan avgiften åläggas antingen fastighetens ägare eller de som bedriver verksamhet där, och beslutet fattas lokalt (Scotland's Improvement Districts 2018).

Irland

Sedan 2006 finns BID-lagstiftning på Irland. När en BID bildas här blir alla företag i området automatiskt medlemmar, och måste betala en avgift som används för att finansiera de olika BID-programmen. Avgiften är baserad på taxeringsvärdet för fastigheten där företaget har sin verksamhet, och om flera företag har sina verksamheter i fastigheten blir de gemensamt ansvariga för att betala avgiften. Det är alltså näringsidkare som betalar snarare än fastighetsägare.

⁵ Samtidigt som det så klart är en högrelevant fråga vem som får betala skatten kan det här vara relevant att ha det nationalekonomiska fenomenet skatteöverföring i åtanke: det innebär att exempelvis en fastighetsägare som får en höjd skatt kan överföra (hela eller delar) av den kostnadsökningen på sina hyresgäster. Eftersom de som betalar BID-avgiften också brukar få inflytande över BID-processen kan implikationen av skatteöverföringen bli att fastighetsägare i en fastighetsägar-BID indirekt låter någon annan betala för deras rätt att få inflytande över BID-programmet.

Tyskland

I Tyskland infördes den första BID-lagstiftningen 2005 i delstaten Hamburg. De 11 delstater som infört BID-lagstiftning sedan dess har gjort det efter Hamburgs modell vilket innebär att lagarna ser ganska likartade ut (Handelskammer Hamburg 2024). Lagstiftningen är också relativt begränsad jämfört med amerikansk lagstiftning. Tyska BID-program har exempelvis inte samma befogenheter som i USA och Storbritannien avseende vad de kan göra – de ägnar sig i huvudsak åt rengöring och förbättring av gatubilden, men inte så mycket åt frågor kring trygghet, marknadsföring och policy-påverkan (BOC 2022). De förnyas mer sällan och de tycks inte heller sträva efter att bli ledande aktörer i det lokala samhället på samma vis som många BIDs i exempelvis New York har blivit (Michel & Stein 2015). Finansieringen av en BID sker genom en skatt på fastighetsvärdet, som införs av det offentliga ovanpå fastighetsskatten som betalas av alla fastighetsägare inom BID-området (Stein m.fl. 2015).

Holland

Efter en provperiod som inleddes 2009 infördes en definitiv BID-lag i Holland 2015, och numera har landet över 300 aktiva BIDs. Det finns tre modeller med olika obligatorier: en modell som endast omfattar fastighetsägare, en för endast näringsidkare samt en modell för näringsidkare och fastighetsägare tillsammans.

Spanien

I Spanien med sitt betydande regionala självstyre har ett lagstiftningsförslag presenterats av den BID-vänliga gruppen AGEUCU. I skrivande stund är det dock bara två spanska regioner som godkänt BID-lagstiftning: Katalonien som röstade igenom en lag i slutet av 2020 och Balearerna som röstade igenom en lag i mars 2023.⁶ I bägge fallen tar obligatoriet formen av en avgift, inte en skatt, som åläggs alla aktörer i området som har besittningsrätt över lokaler där vinstsyftande verksamhet äger rum. Avgiften är alltså riktad mot näringsidkare snarare än fastighetsägare (LEI 15/2020; BOE 2023).

Sammanfattning

Tvånget i BID-modellen tar praktiskt taget alltid formen av en skatt eller avgift som åläggs antingen BID-områdets fastighetsägare, näringsidkare, eller båda grupperna. Medan det vanligaste i den amerikanska modellen är

⁶ På AGEUCUs spanskspråkiga hemsida kan man följa händelseutvecklingen kring BIDs i hela Spanien. <https://www.agecu.es/observatorio-de-gestion-urbana/observatorio-de-iniciativas-bid-en-espana/>

att fastighetsägare betalar är det i Europa synnerligen vanligt att näringsidkarna är med och betalar, eller till och med är de enda som betalar.

Fråga 2. Hur kommer samverkan till stånd?

Hur inträder en eventuell obligatorisk samverkan (dvs. är det någon som kan initiera det eller sker det per automatik)?

Generellt finns en tvåstegsprocess för att upprätta en BID. I det första steget kan vissa aktörer *initiera* en omröstning om huruvida en BID ska införas. Därefter genomförs en omröstning där vissa trösklar måste nås för att *godkänna* BIDen. Även här kan USA utgöra en god jämförelsepunkt för att bättre förstå variationerna vi ser i Europa.

Initiativet till att upprätta ett BID i USA tas ofta av en grupp fastighetsägare eller företagare, men även av kommunen, den lokala handelskammaren, eller borgmästaren. De lokala initiativtagarna måste generellt skriva ner en BID-plan och visa att det finns stöd för planen bland fastighetsägarna innan den kan lämnas in för godkännande till kommunfullmäktige (IDA 2002). Initiativet till att upprätta ett BID kan också tas av en kommun. Kommunen genomför en form av undersökning för att påvisa ”nyttan och nödvändigheten” av ett BID. Kommunens plan lämnas sedan till fastighetsägarna och intressenterna för godkännande.

Typiska villkor för att BIDen ska godkännas involverar följande: ett tillräckligt antal röster (oftast signaturer) från berörda fastighetsägare, vilka för det mesta både ska nå en tröskel som en viss andel av *antalet* fastighetsägare i det tänkta BID-området och som en viss andel av *taxeringsvärdet* på fastigheterna i samma område. Ibland krävs enkel majoritet i båda fallen, men någon av trösklarna kan vara antingen högre eller lägre (US Ministry of Transportation 2020). Med det sagt finns det olika sätt för en kommun att fastställa vilket stöd som krävs för att en BID ska genomföras (Houston 2003). I stater där majoritetsprincipen inte gäller utgår man från att det finns tillräckligt stöd om motståndet mot BIDen inte är betydande (IDA 2002).

Storbritannien

I England och Wales kan ett förslag om att upprätta en BID lämnas av den som har ett intresse i stadsdelen, oavsett om det är fastighetsägare, kommun, ett företag eller annan intressent. Det offentligas roll i att initiera en BID är alltså större här än i USA (BOC 2022). Förslagsställaren måste ta fram ett förslag och lämna in detta till den lokala myndigheten tillsammans med en affärsplan. Förslaget bör ange vilka tjänster som ska tillhandahållas och BIDens storlek och omfattning. Det ska också ange vem som är skyldig

att betala avgiften, dess storlek och hur den beräknas (UK Government 2024).

BID-programmet kan initieras först efter att en omröstning har gjorts bland de näringsidkare som, enligt förslaget, omfattas av BID-avgiften. De får en valsedel per post. BIDen genomförs om omröstningen når enkel majoritet och samtidigt en majoritet i termer av taxeringsvärde. Logiken bakom den dubbla majoriteten är att både stora och små aktörer ska ha ett visst skydd mot att bli påtvingade den andra gruppens vilja.⁷ Många BIDs har också valt ett tröskelvärde för att små och medelstora företag inte ska tvingas betala avgiften men ändå kunna dra nytta av tjänsten (BOC 2022).

I riksdelarna Skottland och Nordirland är kriterierna för ett genomförande av ett BID-program fyra: för att omröstningen ska vara giltig måste minst 25 procent av aktörerna med rösträtt delta, och även 25 procent i termer av taxeringsvärde. I omröstningen krävs en majoritet både i termer av antalet röster och i termer av taxeringsvärde (Grail m.fl. 2020).

Irland

Initiativet kommer från företag som identifierar BID-området och lägger fram ett förslag. Förslaget ska göras tillgängligt för allmänheten (t.ex. genom att publicera en offentlig annons i media eller genom att göra det tillgängligt för inspektion på kommunens kontor och via kommunens webbplats).

En omröstning hålls i regi av lokala myndigheter där näringsidkare röstar om förslaget och BIDens affärsplan för sitt område baserat på områdets utvecklingskrav samt behoven och önskemålen hos de företag som finns inom det. Om en majoritet röstar för blir förslaget av och alla företag som är belägna inom BID-området blir automatiskt medlemmar i BIDen (Irish Legal Blog 2024).

Tyskland

Initiativ till tyska BID-program tas i allmänhet av en grupp bestående av fastighetsägare och företagare lägger fram ett BID-förslag. Förslaget måste innehålla en områdesgräns för BIDen, en åtgärdsplan (dvs. vilka tjänster som erbjuds för att bidra till ökad attraktivitet i området) och en budgetplan och en finansieringsplan, dvs. hur kostnaderna ska finansieras och vilka fastighetsägare som ska beskattas (Behörde für Stadtentwicklung und Wohnen 2022). Enligt lagstiftningen måste minst 15 procent av

⁷ Kommunen har en skyldighet att underlätta upprättandet av BID och stödja dess utveckling. Här etablerar man även en så-kallad basavtal, dvs. en överenskommelse mellan BID-organisationen och kommunen om vilka bastjänster en kommun erbjuder och vilka som BID erbjuder, dvs. tjänster som kompletterar de kommunala tjänsterna.

fastighetsägarna, omfattande minst 15 procent av området i fråga, aktivt stödja förslaget i detta skede (Michel & Stein 2015).

De berörda fastighetsägarna har en månad på sig för att invända mot förslaget. Hela processen övervakas av handelskammaren och ett godkännande tar formen av en passiv tvåtredjedelsmajoritet: om mindre än en tredjedel av fastighetsägarna (eller av de fastighetsägare som äger mer än en tredjedel av fastigheterna) förkastar planen kommer BID-programmet fastställas. En styrgrupp som är öppen för alla fastighetsägare bildas, och denna styrgrupp utser i sin tur ett organ för att verkställa BIDens uppgifter.

Holland

I Holland ligger initiativet för en BID oftast hos företagarna, med förbehållet att kommunen ska ha visat sin vilja att samarbeta. Processen inleds med att initiativtagarna för en BID upprättar en plan i samråd med de (presumtiva) bidragsgivarna, där mål, aktiviteter och kostnader för BIDen bestäms. En undersökning ska genomföras för att avgöra om tillräckligt stöd kan förväntas för BIDen. Stöd från 40 procent av alla röstberättigade brukar vara tillräcklig för att gå vidare med BID förslaget.

I nästa steg anordnar kommunen en omröstning bland näringsidkare och/eller fastighetsägare (det finns som sagt tre olika BID-modeller). För att BIDen ska godkännas krävs minst 50 procent giltiga röster (endast rösterna för och emot) bland de röstberättigade i området. Av de giltiga rösterna måste två tredjedelar rösta för.

Om bidraget är kopplat till taxeringsvärdet ska de som röstar för också representera minst 50 procent av fastighetsvärdet. Om både fastighetsägare och näringsidkare berörs av BIDen röstar de två grupperna separat; för att en BID ska upprättas krävs det en majoritet på minst två tredjedelar av de giltiga rösterna och det krävs också en 50 procents majoritet för var och en av de två grupperna. I detta fall kan det upprättas separata BIDs för fastighetsägare och för näringsidkare, eller gemensamma BIDs.

Spanien

I både Katalonien och på Balearerna kan initiativ till en BID i första hand tas av näringsidkare: individer som kan visa att de äger besittningsrätt till åtminstone 25 procent av områdets lokaler där ekonomisk verksamhet bedrivs, och representerar åtminstone 25 procent av det totala antalet röster som hålls av alla med besittningsrätt i området. Företagarföreningar som varit verksamma i åtminstone 5 år kan också lämna BID-förslag. I Kataloniens fall har även kommunen den möjligheten.

Ifall det blir en omröstning är den i det katalanska fallet viktad: näringsidkarna får röster i proportion till storleken på lokalerna där de är verksamma. För att en BID ska godkännas krävs att aktörer med besittningsrätt som motsvarar åtminstone 50 procent av lokaler och företag i BID-området deltar. Programmet anses godkänt om det når en absolut majoritet av rösterna. På Balearerna är omröstningen generellt sett också viktad, men i vissa fall krävs även en absolut majoritet av antalet röstberättigade för att BIDen ska godkännas (LEI 15/2020; BOE 2023).

Sammanfattning

Upprättandet av BIDs i Europa brukar ta formen av en tvåstegsprocess. Om de uppfyller vissa villkor kan vissa aktörer *initiera* en omröstning om huruvida en ett specifikt BID-förslag ska införas. Därefter genomförs en omröstning där för att *godkänna* BIDen, men trösklarna som måste nås för att utfallet ska bli positivt varierar mellan olika länder.

Fråga 3. Vad innebär tvånget?

Vad innebär ett tvång för de ingående aktörerna, hur finansieras en obligatorisk samverkan, och hur säkerställer man att reglerna efterlevs?

I de fall då det finns BID-lagstiftning innebär tvånget i första hand just det vi diskuterat, nämligen att de relevanta privata aktörerna måste betala en extra avgift eller skatt. I gengäld får de vara med och påverka utvecklingen i området där de är verksamma på ett högst konkret vis (De Magalhaes 2012). BIDs är vanligtvis ansvariga inför lokala myndigheter, vilka för det mesta har makten att övervaka BIDen så att reglerna efterlevs, och godkänna eller underkänna budget (BOC 2022). Vanligen säkerställer man att avgiften tas upp genom att kommunen upptar pengarna och sedan slussar dem till en BID-organisation (Ward 2006). Att som företag inte betala sin BID-avgift blir då liktydigt med att inte betala en annan skatt eller avgift som företaget är skyldigt att betala enligt lag.

En BID kan även avslutas i förtid i vissa fall, till exempel om den inte utför BID-programmen i enlighet med affärsplanen eller inte följer någon regel i lagen. Det offentliga ser även till att en förnyelse av en BID är demokratiskt förankrad genom att det finns en *sunset clause*, vilket innebär att BIDs bara löper i en begränsad tid innan den måste förnyas med en omröstning.

I USA tar BID-avgiften generellt formen av en avgift som fastighetsägare i BID-området är tvungna att betala. Målet är att varje fastighetsägare ska betala en avgift som reflekterar nyttan de drar av programmet, och uppskattningen av hur stor den nyttan är kan baseras på exempelvis fasadstorlek, yta eller värde på fastigheten (New York City Department of

Small Business Services 2004). Avgiften är vanligtvis mellan 1 och 3 procent av fastighetsvärdet (Mitchell 1999) och tas ut av det offentliga organet som ansvarar för inkassering, som överför inkomsten till BID-organisationen. I den BID-tätaste staden New York City är det relativt vanligt att BIDs ägnar sig åt insamlingar och kommersiella aktiviteter, men likväl kommer i snitt fyra femtedelar av intäkterna från BID-avgiften. Median-BIDen i NYC spenderar 500 000 dollar per år (BOC 2022).

Storbritannien

En del av framgången hos BIDs i Storbritannien tillskrivs det faktum att lagstiftningen är flexibel, bland annat i fråga om hur hög avgiften ska vara, och vilka trösklar, tak och undantag som ska finnas, vilket möjliggjort lokala lösningar. Lagstiftningen föreskriver inte exakt vilken organisationsstruktur en BID måste ha, men förslaget måste tydligt definiera vilken organisation som är ansvarig och tillhandahåller tjänsterna man kommer överens om. Det är möjligt för kommunen att agera som en BID-organisation eller för en privat organisation att göra det. En BID kan också göras till ett dotterbolag till ett befintligt stadsutvecklingsprogram (BOC 2022).

Medan det mesta av finansieringen kommer från BID-avgiften (kompletterat med andra privata källor) utgörs ungefär en tiondel av offentlig finansiering (BOC 2022). Beloppet som tas ut ligger vanligtvis på mellan 1 och 4 procent av fastighetens taxeringsvärde (UK Government 2024). Avgifterna brukar dock anpassas till den lokala situationen. Allt fler brittiska BIDs tar betalt enligt ett så kallat bandsystem, vilket innebär att företag grupperas efter taxeringsvärde varefter procentsatsen för den avgift som tas ut varierar för varje grupp. Avgiften kan också variera mellan branscher. Nattklubbar betalar exempelvis en högre procentsats än butiker, restauranger och kontor. En BID-organisation kan också välja att inte debitera vissa företag (t.ex. småföretag) och har också möjlighet att tillämpa ett tak så att det finns en gräns för hur mycket stora företag betalar. Ett tak på avgiften kan också hjälpa med att övertyga stora företag som stora hotell och kommersiella operatörer att gå med i en BID (BOC 2022). I BID-täta London betalar det genomsnittliga BID-företaget knappt 800 pund om året (ibid).

Som ett exempel på en medelstor BID kan nämnas Birminghams Broadstreet BID, med en budget på 400 000 GBP (5 300 000 SEK) per år. Men medan den genomsnittliga BIDen omsätter ungefär så mycket per år, är variationen stor – de allra minsta omsätter några tusen och de allra största många miljoner pund – varför det är svårt att tala om någon ”typisk” BID-storlek i Storbritannien (Grail m.fl. 2020). I samtliga riksdelar gäller

att en BID upprättas för maximalt fem år. Om verksamheten ska fortsätta längre än så måste en ny BID-omröstning hållas (UK Government 2024).

Irland

På Irland beräknas BID-avgiften på taxeringsvärdet för fastigheten där en näringsidkare har sin verksamhet. Om flera företag har sina verksamheter i fastigheten blir de gemensamt ansvariga för att betala avgiften. BIDen får drivas i upp till fem år men kan förnyas om det sker en ny omröstning.

En BID kan avslutas i förtid om den har otillräcklig finansiering för att täcka de projekt som är planerade för den aktuella perioden (och om den lokala myndigheten har erbjudit BID-organisationen en rimlig möjlighet att ordna med finansiering av underskottet eller en minskning av de tjänsterna eller det arbetet som är tillräcklig för att kompensera underskottet). Avslut kan också ske om BIDen inte utför programmen i enlighet med affärsplanen, inte följer någon regel i lagen, eller om den lokala myndigheten inte kan utföra sina funktioner i förhållande till BIDen på grund av någon orsak bortom dess kontroll. Både BID-organisationen och kommunen kan besluta om att avsluta BIDen.

Tyskland

I Tyskland sker finansiering genom en skatt på fastighetsvärdet, som införs av det offentliga ovanpå fastighetsskatten som betalas av alla fastighetsägare inom BID-området (Stein m.fl. 2015; Behörde für Stadtentwicklung und Wohnen 2022). BID-skatten betalas till uppbördsmyndigheten, och beloppet baseras på fastighetens yta och antalet våningar. Variationer och undantag är möjliga, t.ex. för bebyggda fastigheter som står inte nyttjas för kommersiella ändamål även om ekonomisk användning skulle vara möjlig.

100 procent av finansieringen tas ut genom BID-avgiften (BOC 2022). Även här finns en variation i hur stora BIDs är: i Hamburg kan omsättningen för ett BID-program variera från tiotusentals euro per år till över en miljon (Michel & Stein 2015). En BID får pågå i mellan 3 och 5 år innan den behöver förnyas (BOC 2022).

Holland

I Holland samlar kommunen in BID-avgiften som en kommunalskatt och betalar ut det till BID-organisationen. Beskattningsunderlaget är taxeringsvärdet för icke-bostadsfastigheter. Procentsatsen som man betalar i BID-skatt är baserad på en kombination av faktorer, som värdeklassen⁸

⁸ Procentsatsen som man betalar i BID-skatt varierar med fastigheternas värdeklass: mindre än 75 000 EUR, 75 000 – 150 000 EUR, och mer än 150 000 EUR.

och industrisektorn – exempelvis betalar butiker och restauranger 3 procent i skatt medan kontor bara betalar 2 procent. Ett BID-område upprättas för en period av högst fem år. Perioden kan förlängas med högst fem år i taget.

Spanien

I Katalonien ligger det huvudsakliga ansvaret för att samla in avgiften på BID-organisationen, men det finns möjlighet att låta kommunen göra det i stället. Om en aktör dröjer för länge med att betala sin BID-avgift faller det också på kommunen driva in den obetalda avgiften (LEI 15/2020). På Balearerna är det däremot bara kommunen som hanterar och samlar in de obligatoriska avgifterna å BIDens vägnar (BOE 2023).

Sammanfattning

I första hand innebär tvånget helt enkelt att de relevanta privata aktörerna måste betala en extra avgift eller skatt. Vanligen står det offentliga som garant för att avgifterna betalas och reglerna efterlevs. Efter en viss period brukar en BID behöva förnyas genom en ny omröstning.

Avslutande diskussion

BIDs är i grunden skattebaserad approach för att möjliggöra lokal utveckling och förnyelse, där det verkligt innovativa är att de finansiella musklerna kommer från införandet av en självpåtagen lokal skatt eller avgift (Peel & Loyd 2005). I rapporten sammanfattade vi litteraturen kring BID-lagstiftning i relevanta och med Sverige jämförbara länder i Europa, närmare bestämt Storbritannien, Irland, Tyskland, Holland samt Spanien. Då BID-modellen i stor utsträckning utvecklats och mognat i USA redogjorde vi även för situationen där när det var relevant. Sammanfattningsvis besvarade vi följande tre frågor:

Fråga 1: I vilken utsträckning och för vilka aktörer är platssamverkan frivillig respektive tvingande?

Svar: Tvånget i BID-modellen tar praktiskt taget alltid formen av en skatt eller avgift som åläggs antingen fastighetsägare, näringsidkare, eller båda. Medan det vanligaste i den amerikanska modellen är att fastighetsägare betalar är det i Europa vanligt att näringsidkarna är med och betalar, eller till och med är de enda som betalar.

Fråga 2: Hur inträder en obligatorisk samverkan (dvs. är det någon annan som initierar det eller sker det per automatik)?

Svar: Upprättandet av BID-program i Europa brukar ta formen av en tvåstegsprocess. I det första steget kan vissa aktörer initiera en omröstning om huruvida ett specifikt BID-förslag ska införas. Därefter genomförs en omröstning där för att godkänna BIDen, men trösklarna som måste nås för att förslaget ska bli av varierar mellan olika länder.

Fråga 3: Vad innebär ett eventuellt tvång för de ingående aktörerna, hur finansieras obligatorisk samverkan, och hur säkerställer man i så fall att reglerna efterlevs?

Svar: I första hand innebär tvånget helt enkelt att de relevanta privata aktörerna måste betala en extra avgift eller skatt, vilken utgör BIDens huvudsakliga finansieringskälla. Vanligen står det offentliga som garant för att avgifterna betalas och reglerna efterlevs. Efter en viss period brukar en BID behöva förnyas genom en ny omröstning.

Ett av de centrala argumenten som kan användas för att ifrågasätta legitimiteten hos en svensk BID-lagstiftning handlar om fördelningen av ansvarsområden mellan privata och offentliga aktörer. I USA kan BIDs hantera frågor som i Sverige och Europa normalt skulle falla inom det kommunala ansvaret, och framgången för de amerikanska BIDsen kan ibland länkas till denna kontext. I Sverige genomförs emellertid all stadsplanering mot bakgrund av en betydligt starkare kommunal bestämmanderätt och engagemang, vilket möjliggör ett mer omfattande kommunalt stöd till svagare aktörer (Edlund & Westin 2009).

Detta verkar också vara en av de huvudsakliga skillnaderna mellan USA och andra europeiska länder, vilket framgår av BID-lagstiftningen i t.ex. Spanien och Irland. I det spanska förslaget för en BID-lag framhålls det att det är viktigt att säkerställa att BID-åtgärderna varken överträder på offentliga befogenheter eller ersätter den offentliga sektorn på något sätt i deras uppgift att förvalta de offentliga utrymmena (dvs. att kommunen inte minskar eller drar tillbaka de tjänster de tillhandahåller i området med argumentet att BIDen nu är ansvarig för dem) (Galende & Pardo 2018). I Irland påpekas också att det är viktigt att projekten, tjänsterna och arbetet som utförs med finansiering från BID-organisationen tilläggs och inte ersätter något projekt, tjänst eller arbete som tidigare utförts eller tillhandahållits av kommunen.

Det är också viktigt att understryka att det är en sak att konstatera att BID-lagstiftningen skiljer sig åt mellan olika länder, och en annan att bedöma vad dessa skillnader betyder för BID-programmens utfall. En viktig anledning är det slags självselektion vi diskuterade i teoridelen: ett samhälles BID-lagstiftning är en följd av detta samhälles (eller kanske särskilt vissa nyckelgruppers) acceptans för BID, som kan baseras på just

sådana förutsättningar som t.ex. kommunens bestämmanderätt och engagemang i samhället. I länder där det offentliga redan har en stor roll kan det till exempel finnas en känsla av att BIDen inte behövs, eller en farhåga att den leder till att det offentliga åtagandet privatiseras.⁹ Länder och regioner kan också skilja sig åt i hur oroliga de är för att BID-program innebär ett demokratiskt problem, så till vida att människor som inte driver affärsverksamhet exkluderas från möjligheten att bestämma om sitt områdes framtid (Michel & Stein 2015; Kusevski m.fl. 2023).

Utvärderingsproblemet handlar om att om ett mer (eller mindre) BID-skeptiskt samhälle valt en mer (eller mindre) strikt BID-modell i sin lagstiftning blir det svårt för den som vill utvärdera en BID att skilja effekter som beror på skepsisen från lagstiftningens direkta effekter. Några forskare har ändå gjort ett försök att utvärdera effekterna av BID-program. Metodologiskt ordentliga utvärderingar av BID-program använder det vi kallar för matchning, där man utvärderar effekterna genom att jämföra BID området med ett liknande område som inte godkänt en BID. Den aspekt vi undersöker – huruvida lagstiftningen är tvingande och vilka former detta tvång tar – är dock sällan ett fokus för utvärderingarna. Oss veterligen finns än så länge inga studier som direkt jämför tvingande och frivilliga BIDs, eller för den delen BIDs som är tvingande mot olika grupper. En läsning av de utvärderingar som finns gör det dock möjligt att dra vissa försiktiga slutsatser.

När det gäller metodologiskt ordentliga utvärderingar av tvingande BID-program så bygger de för det mesta på att hitta bra jämförelsegrupper som kan ge en bild av vad som skulle ha hänt om BIDen *inte* införts. Till exempel undersöker Sutton (2014) effekten av införandet av BIDs i New York City på det ekonomiska utfallet för etablerade handlare i dessa distrikt jämfört med kontrollregioner där inga sådana program införts. Studien finner signifikanta positiva effekter i större BIDs på grund av agglomerationsekonomier (dvs. positiva synergieffekter som genereras när företag samlokaliseras inom samma område), och negativa effekter i mindre BIDs på grund av starkare konkurrens effekter i dessa. Denna och andra studier som finns fokuserar dock på införandet av BIDs i stora amerikanska städer som New York, Los Angeles eller Washington, vilket gör det svårt att generalisera resultaten till andra sammanhang.

Även forskningen som mäter effekterna av olika samverkansprogram på brottnivåer har mestadels genomförts i USA. Resultaten är långt ifrån

⁹ Dock upprättar kommunen i samband med att en BID skapas ofta ett så kallat *minimum service commitment* för att försäkra sig om att det offentliga har fortsatt kontroll över leveransen av grundläggande tjänster och inte fränsäger sig dessa funktioner (BOC 2022). I lagstiftningen står det även ofta utskrivet att BIDen inte ska överta kommunens tjänster eller resultera i en minskning av dessa, utan bara utgöra komplement, se till exempel LEI (2015/3).

samstämmiga. Vissa studier finner att BIDs minskar brottsligheten genom att öka attraktiviteten i dessa områden. Som en följd därav ökar antalet människor som vistas där, vilket bidrar till den ”sociala kontrollen” (MacDonald m.fl. 2010; Han m.fl. 2017; Piza m.fl. 2019). Andra studier finner tvärtom att programmen ökar brottsligheten eftersom fler företag och kunder på en plats också innebär fler ”lovliga byten” (Clutter m.fl. 2019). Studier som uppskattar hur BIDs förändrar områdets attraktivitet, oftast mätt som fastighetspriser, brukar vara metodmässigt bättre. Ändå är resultaten långt ifrån enhälliga och dessutom svåra att generalisera till svenska förhållanden eftersom de nästan uteslutande fokuserar på program i amerikanska storstäder (t.ex. Ellen m.fl. 2007; Hirao 2020).

Ett färskt svenskt exempel på en studie som använder matchningsfilosofin vi diskuterat ovan för att studera effekterna av svenska, frivilliga BIDs, är Daunfeldt m.fl. (2024), som jämför utfallen i fem städer som inför BID vid ett visst tillfälle med utfallen i sju andra städer som inför BID vid ett senare tillfälle. De finner att svenska, frivilliga BIDs ökade arbetsproduktiviteten hos företagen med omkring 7 procent, i huvudsak eftersom intäkterna steg. Den positiva effekten varar dock bara i ett par år, och BID-programmets inverkan på trygghet och fastighetsvärden är mestadels inte signifikanta. Vinsterna med en frivillig BID kan alltså vara begränsade, särskilt om man genomför små och kortsiktiga investeringar. Resultaten kan också bero på free-riding, vilket kan minska effektiviteten av dessa BID-program. Resultaten ska dock tolkas med försiktighet då studien omfattade endast några små svenska städer.

En försiktig tolkning av litteraturen är att det inte är uppenbart att tvingande BID-program är att föredra framför frivilliga, BID-liknande mekanismer eller framför att göra ingenting alls. Forskningen har med andra ord några långt ifrån givna svar kring vilka effekter en lagstiftning för tvingande platssamverkan i Sverige skulle få på önskvärda utfall (som företagsresultat, trygghet eller fastighetsvärden). Mycket forskning återstår också för att få klarhet i hur detaljer i lagstiftningen, exempelvis kring kriterierna för att införa en BID eller vilken grupp som ska beskattas, påverkar dessa utfall.

Referenser

Behörde für Stadtentwicklung und Wohnen (2022). Gesetz zur Stärkung von Standorten durch private Initiativen (GSPI). Handelskammer Hamburg.

<https://www.hamburg.de/contentblob/16861610/odb81d5615c7298551c625a735ffd1dc/data/gspi-2022-gesetzestext.pdf>

BOC (2022). Place, partnership, potential: International perspectives and learnings on Business Improvement Districts in cities and regions. Transport for NSW.

<https://www.transport.nsw.gov.au/system/files/media/documents/2022/BIDs-International-Paper-of%20Experience-and-Practices.pdf>

BOE (2023). Boletín Oficial del Estado. Núm. 138.

<https://www.agecu.es/agecu/wp-content/uploads/2024/02/BOE-A-2023-13763.pdf>

Charenko, M. (2015). A historical assessment of the world's first Business Improvement Area (BIA): The case of Toronto's Bloor West Village. *Canadian Journal of Urban Research*, 24(2), 1–19.

Clutter, J.E., Henderson, S. & Haberman, C.P. (2019). The impact of Business Improvement District proximity on street block robbery counts. *Crime and Delinquency* 65(8), 1050–1075.

Daunfeldt, S.-O., Mihaescu, O. & Rudholm, N. (2024). Effects of business improvement districts on firm performance, property values and urban safety: an empirical study of five small to medium-sized Swedish towns. *Regional Studies*, 58(3), 552–564.

De Magalhães, C. (2012). Business Improvement Districts and the recession: Implications for public realm governance and management in England. *Progress in Planning*, 77(4), 143–177.

Edlund, J. & Westin, L. (2009). BIDs i Sverige: Internationella erfarenheter av ”Business Improvement Districts”. CERUM.

Ellen, I.G., Schwartz, A.E., Voicu, I., Brooks, L. & Hoyt, L. (2007). The impact of business improvement districts on property values: Evidence from New York City [with comments]. *Brookings-Wharton papers on urban affairs*, 1–39.

Grail, J., Mitton, C., Ntounis, N., Parker, C., Quin, S., Steadman, C., Warnaby, G., Cotterill, E. & Smith, D. (2020). Business improvement districts in the UK: A review and synthesis. *Journal of Place Management and Development*, 13(1), 73–88.

Guimarães, P (2018). Town centre management: Outlook from Portugal. *Planning Practice & Research*, 33(1), 18–33.

Guimarães, P. (2021). Business improvement districts: A systematic review of an urban governance model towards city center revitalization. *Land*, 10(9), 922.

Han, S., Morçöl, G., Hummer, D. & Peterson, S.A. (2017). The effects of business improvement districts in reducing nuisance crimes: Evidence from Philadelphia. *Journal of Urban Affairs* 39(5), 658–674.

Hirao, M. (2021). External diseconomies of Business Improvement Districts: Negative impact on residential property values – Evidence from the City of Westminster. *International Journal of Public Administration* 44(8), 648–664.

Houston, L.O. (2003). *Business Improvement Districts*. Washington, D.C.: ULI-the Urban Land Institute.

Hoyt, L. (2003). *The business improvement district: an internationally diffused approach to revitalization*. Mimeograph, Department of Urban Studies, Massachusetts Institute of Technology.

Hoyt, L. & Gopal–Agge, D. (2007). *The Business Improvement District Model: A Balanced Review of Contemporary Debates*. *Geography Compass* 1(4), 946–58.

IDA (2002). *ABCs for creating BIDs*. International Downtown Association (IDA).

Institute of Place Management (2021). *A state-of-the-art review of Business Improvement Districts in the UK: Setting the agenda for policy, practice, and research*. High Streets Task Force.
<https://www.highstreettaskforce.org.uk/resources/details/?id=a5ba7044-0747-4ff9-87f2-906383994275>

Irish Legal Blog (2024). *Improvement Districts*.
<https://legalblog.ie/improvement-districts/>

Handelskammer Hamburg (2024). *BID-Gesetze*.
<https://www.ihk.de/hamburg/produktmarken/branchen-cluster-netzwerke/branchen/handel/bid/hamburgisches-bid-gesetz-1161848>

- Kudla, D. (2022). Fifty years of Business Improvement Districts: A reappraisal of the dominant perspectives and debates. *Urban Studies*, 59(14), 2837-2856.
- Kusevski, D., Stalevska, M. & Valli, C. (2023). The business of improving neighborhoods. A critical overview of neighborhood-based Business Improvement Districts (NBIDs) in Sweden. *Urban Affairs Review*, 59(4), 1046–1079.
- LEI 15/2020. LLEI 15/2020, del 22 de desembre, de les àrees de promoció econòmica urbana. Portal Jurídic de Catalunya.
<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=889784>
- LI 2023:05. Utredningen om åtgärder för stärkt trygghet i den byggda miljön. Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/kommitteberattelse/utredningen-om-atgarder-for-starkt-trygghet-i-den_hbb2li05/
- MacDonald, J., Golinelli, D., Stokes R.J. & Bluthenthal, R. (2010). The effect of business improvement districts on the incidence of violent crimes. *Injury Prevention* 16, 327–332.
- Medway, D., Warnaby, G., Bennison, D. & Alexander, A. (2000). Reasons for retailers' involvement in town centre management. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 28(8), 368–378.
- Melik, R. & van der Krabben, E. (2016). Co-production of public space: Policy translations from New York City to the Netherlands. *Town Planning Review*, 87, 139–158.
- Michel, B. & Stein, C. (2015). Reclaiming the European city and lobbying for privilege: Business Improvement Districts in Germany. *Urban Affairs Review*, 51(1), 74–98.
- Mitchell, J. (1999). *Business Improvement Districts and innovative service delivery*. New York: Pricewaterhouse Coopers.
- New York City Department of Small Business Services (2004). *Starting a Business Improvement District: a step-by-step guide*.
<https://policycommons.net/artifacts/2527332/starting-a-business-improvement-district/3549519/>
- Ostrom, E., Lam, W.F. & Lee, M. (1994). The performance of self-governing irrigation systems in Nepal. *Human Systems Management*, 13(3), 197–207.

Peel, D. & Lloyd, M. (2005). A case for business improvement districts in Scotland: Policy transfer in practice? *Planning Practice & Research* 20, 89–95.

Piza, E.L., Wheeler, A.P., Connealy, N.T. & Feng, S.O. (2019). The crime control effects of a police sub-station within a Business Improvement District: A quasi-experimental synthetic control evaluation. *Criminology and Public Policy* 19(2), 653–684.

Radosavljević, U., Đorđević, A. & Živković, J. (2015). Business improvement districts as a management instrument for city center's regeneration in Serbia. *Facta Universitatis, Series: Architecture and Civil Engineering*, 13(1), 11–22.

Repaj, E. (2021). Placemaking and Revitalization through Business and Tourism Improvement Districts in Albania. *International Journal of Business and Economic Development (IJBED)*, 9(1), 79–86.

Richner, M. & Olesen, K. (2019). Towards business improvement districts in Denmark: Translating a neoliberal urban intervention model into the Nordic context. *European Urban and Regional Studies*, 26(2), 158–170.

Silva, D. G., Cachinho, H. & Ward, K. (2022). Science Mapping the Academic Knowledge on Business Improvement Districts. *Computation*, 10(2), 29.

Stein, C., Michel, B., Glasze, G. & Pütz, R. (2017). Learning from failed policy mobilities: Contradictions, resistances and unintended outcomes in the transfer of “Business Improvement Districts” to Germany. *European Urban and Regional Studies*, 24(1), 35–49.

Sutton, S. (2014). Are BIDs good for business? The impact of BIDs on neighborhood retailers in New York City. *Journal of Planning Education and Research* 34(3), 309–324.

US Ministry of Transportation (2020). Frequently Asked Questions: Business Improvement Districts.
https://www.fhwa.dot.gov/ipd/pdfs/value_capture/faq_bids.pdf

UK Government (2024). Business Improvement Districts.
<https://www.gov.uk/guidance/business-improvement-districts>

Villarejo, H. & Pardo, M. (2018). New forms of urban governance: Business improvement districts and the challenges of their introduction in Spain.
https://www.ciudades-creativas.com/proceedings/6ccc/proceedings-6ccc_054.pdf

Valli, C., Olesen, K. & Parker, P. (2024). Solutions in search of a problem: Opening policy windows for Business Improvement Districts in the Nordic countries. *Environment and Planning C: Politics and Space*, kommande.

Ward, K. (2006). "Policies in motion", urban management and state restructuring: the translocal expansion of Business Improvement Districts. *International Journal of Urban and Regional Research*, 30, 54–75.

Appendix

Tabell 1. Länder med nationell eller regional BID-lagstiftning.

Land	År
1. Kanada	1970
2. USA	1974
3. Nya Zeeland	1981
4. Sydafrika	1997
5. England	2003
6. Wales	2003
7. Tyskland	2005
8. Skottland	2006
9. Nordirland	2013/2014
10. Holland	2009/2015
11. Chile	2014
12. Japan	2018
13. Albanien	2020
14. Spanien	2020/2023